

Kauppiaana Siirlahdessa

Elokuun loppupuolella 1932 Annas Kuismassa todettiin tuberkuloosi, ja hän joutui seitsemäksi kuukaudeksi Takaharjun parantolaan. Minä jäin yksin hoitamaan kauppaa.

Kauppias oli jo aiemmin opettanut puotityölle myyntityön aakkoset. Tavarann mittaus oli tärkeä asia: ei saanut mennä yli eikä jäädä vajaaksi. Ostosten pakkaaminen kuului niin ikään ensimmäisiin myyjän tehtäviin. Siihen aikaan, kolmekymmenluvulla, ei vielä tunnettu liimapaperin käyttöä pussin sulkemisessa, ja kaikki ostokset pakattiin käärepaperiin. Ei kenelläkään ollut kasseja, muovipusseista puhumattakaan, paitsi niillä ostajilla, jotka toivat voit ja munat kauppaan, oli omat korit.

Armaan Vilho-veli toki oli päivittäin apuna kirjanpidossa ja tavaroiden ostosta huolehtimassa. Hän näet oli jo aikaisemmin työskennellyt vaimonsa veljien kaupassa ja oli perillä asioista. Päivät menivät myymälässä ihmisten kanssa asioidessa. Silloin myyjän työ maalaiskaupassa oli paljon raskaampaa kuin nykyisin, sillä tavaravalikoima oli rekiteräksestä ja petrolista hevosen valjaisiin, kengistä, kahvista naskaliin ja nappiin. Petrolin mittaaminen oli minusta kaikkein ikävintä työtä. Kun kaikissa talouksissa valon lähteenä oli petroli, sitä sai monta kertaa päivässä pumputa pakkasessa tynnyristä asiakkaiden astioihin, joihin meni 2-3 litraa. Neste tahtoi aina valua yli, ja sitten se haisi! Kun kesä tuli, petrolin myynti loppui, mutta syksyllä sitä käytettiin moottoreihin viljanpuunnissa, joten mittaamista oli monin verroin enemmän. Jauhoja sai myös olla usein mittaamassa, sillä leipää paistettiin joka talossa itse, ja kylässä oli paljon pientaloja, joiden leipäjauhot haettiin kaupasta.

Oli jännittävää olla illat ja yöt yksin kauppatalossa, jossa lähin naapuri oli 300 metrin päässä. Ei minua oikeastaan muu pelottanut kuin mustalaiset ja lähellä asuva ammattivaras, jonka nimi kylän kesken oli "Kulta-Jussi". Jussi oli kerran yrittänyt kokeilumielessä toteuttaa varkausmatkan kauppaan, vaan Armas oli kotona ja sanoi ottavansa vastaan vaikka miten vahvan kaverin. Kyllä tämä Jussi minunkin aikanaani tuli tekemään tuttavuutta ja ihmetteli, kuinka minä uskallan olla yksin, nuori tyttö. Minä vastasin, että yrittäköön kuka tahansa tälle paikalle pahantekoon, täältä pesee pelkäämättä. Ja olihan minulla todella taskuase varalla ladattuna. Yhden ainoan kerran sillä ammuin ikkunasta ulkovarastoon päin, kun kuulin epäilyttävää kolinaa. En tiedä, kolisivatko rotat vai yrittikö varas, mutta ainakin tuli hiljaisuus.

Toisen kerran pelkäsin tosissani, kun lauma työttömiä jätkeä lappoi puotiin ja yksi komensi, että annas likka tupakkaa, mutta heillä ei ole millä maksaa. Minä annoin, minkä he pyysivät, ja kyllä he tyytyivät aika vähään, taisivat ottaa pari askia. Silloin oli juuri suuri lama koko Pohjois-Euroopassa ja työttömiä kulkijoita liikkui Räisälässäkin.

Hankalaahan kaupan hoito yksin oli, kun Vilhokin saattoi olla päiviä poissa omissa töissään viljankorjuun aikana. Tietääkseni ei kuitenkaan sattunut muuta harmia, kuin että mustalaiset varastivat kaupasta villatakin. Muistan vieläkin, miten ovelasti he toimivat. Minä pilkon pihalla halkoja, kun kaksi mustalaista lähtee tulemaan puotiin. Kerkiän takaovesta yhtäaikaa sisälle. Naiset haluavat katsella villatakkeja. Näytän yhtä ja kahta kerrallaan ja pidän akkoja silmällä, etteivät he pääse mitään vohkimaan. Kauppoja ei tule. Minä olen hyvilläni, etteivät päässeet pahoja tekemään, ja lähdän takaisin pihalle jatkamaan työtäni. Akat seuraavat ilmeisesti liikkeitäni, palaavat puotiin ja ainakin yhden takin vievät kuin vievätkin. Huomaan asian, kun seuraavana päivänä käyn myymään takkia naapurin emännälle, joka on sen jo aikaisemmin varannut - eipä takkia ole muiden joukossa. Sen jälkeen olen aina varonut mustalaisia.

(Muistiinpanoja 1970-luvulta)
Lempi Kuisma (o.s. Nuija)